

Elżbieta Papińska

OBCHODY 25-LECIA WSPÓŁPRACY UNIwersYTETU ŁÓDZKIEGO Z UNIwersYTETEM JUSTUSA LIEBIGA W GIESSEN

Nowa perspektywa współpracy naukowej

W 2003 r. minęło ćwierć wieku od momentu podpisania umowy o współpracy z Uniwersytetem Justusa Liebiga w Giessen. Rocznica ta stała się powodem zorganizowania sesji naukowych zarówno w Łodzi, jak i Giessen. Łódzka konferencja naukowa „Europa. Giessen – Łódź. Partnerstwo wczoraj, dziś i jutro” odbywała się w maju, będąc jednocześnie częścią obchodów jubileuszu 58-lecia naszej Alma Mater.

Jednym z istotnych celów wizyty delegacji naukowców niemieckich, były seminaria i wykłady organizowane na poszczególnych wydziałach. Na Wydziale Nauk Geograficznych zaprezentowany został wykład dr. Michaela Linka „Środowisko geograficzne Hesji”, który spotkał się z dużym zainteresowaniem i żywym odbiorem, czego przejawem były liczne pytania kierowane do prelegenta. Goście z Niemiec mieli także okazję obejrzenia klasycystycznego pałacu i stadniny koni w Walewicach¹. W programie wizyty, oprócz oficjalnych spotkań, sesji naukowych, znalazł się także czas dla mniej formalnych spotkań naukowców, którzy aktywnie realizowali wspólne badania i projekty naukowe.

JM Rektor Uniwersytetu Łódzkiego prof. dr hab. Wiesław Puś w referacie wygłoszonym podczas sesji naukowej wymienił geografę jako jedną z dyscyplin, na płaszczyźnie, której realizowana jest współpraca naukowa między obiema uczelniami. Wzajemne kontakty między przedstawicielami kierunku geograficznego obu Uniwersytetów miały miejsce już wcześniej (m.in. w ramach programu SOCRATES/ERASMUS), ale nie podjęto realizacji żadnego programu badawczego. Stało się to dopiero w 2003 r., kiedy stworzono ramy projektu naukowego, dotyczącego różnorodności biologicznej krajobrazu rolniczego Polski Środkowej. Już od grudnia 2002 r. miały miejsce częste spotkania, zarówno kameralne, jak i wyjazdy terenowe, podczas których aktywnie dyskutowano o podstawowych problemach badawczych, warsztatach metodycznych czy stosowanej terminologii. Pobytu w terenie pozwoliły na wstępną analizę struktury krajobrazu i użytkowania ziemi wszystkich obszarów badawczych znajdujących się w obrębie Równiny Kutnowskiej i Łowicko-Błońskiej, Wzniesień Łódzkich oraz Wzgórz Opoczyńskich i Radomszczańskich.

¹ Sprawozdanie z przebiegu wizyty delegacji naukowców niemieckich z Uniwersytetu Justusa Liebiga w Giessen oraz pełne wystąpienia Rektorów obu Uniwersytetów znajdują się w „Kronice” Uniwersytetu Łódzkiego, nr 3 (80) z 2003 r.

Partnerów niemieckich reprezentował dr Michael Link z Instytutu Geografii Uniwersytetu Justusa Liebiga w Giessen, zaś stroną polską pracownicy Zakładu Gleboznawstwa i Geoekologii – dr Stanisław Krysiak, dr Anna Majchrowska i dr Elżbieta Papińska. Projekt ma charakter interdyscyplinarny, gdyż do jego realizacji zaproszono także naukowców z Katedry Ochrony Przyrody Wydziału Biologii i Ochrony Środowiska. Efektem naszej współpracy jest wspólny artykuł *Stan różnorodności biologicznej krajobrazu rolniczego Polski Środkowej i możliwości jej ochrony* (Krysiak, Kucharski, Link, Majchrowska, Papińska, Sieradzki, w druku).

W listopadzie 2003 r. miała miejsce wizyta łódzkich naukowców w Giessen, gdzie odbyła się druga część obchodów 25-lecia współpracy obu Uniwersytetów. W skład delegacji, oprócz władz Uniwersytetu, wchodził także przedstawiciel wydziałów aktywnie realizujących wspólne badania naukowe.

W pierwszym dniu pobytu odbyła się sesja inauguracyjna w auli Uniwersytetu, podczas której zaprezentowane zostały przemówienia rektorów, pełnomocników do spraw współpracy, przedstawicieli Ministerstwa Szkolnictwa, DAAD, Ambasady RP, Instytutu Polskiego w Darmstadt i władz miasta Giessen. Prof. dr hab. Marek Zirk-Sadowski, członek Najwyższego Sądu Administracyjnego RP, wygłosił wykład na temat „Wstąpienie Polski do Unii Europejskiej w aspekcie prawnym”. Niezwykle miłym akcentem tej uroczystości był akt wręczenia najwyższych odznaczeń Uniwersytetu Justusa Liebiga – prof. dr. hab. K. Piotrowskiej-Marczak, prof. dr. hab. S. Liszewskiemu oraz prof. dr. hab. Z. Weigt.

Tegoż dnia po południu odbywały się seminaria naukowe na poszczególnych wydziałach. Jedno z takich seminariów zorganizowane zostało w Instytucie Geografii. W programie przewidziano trzy wystąpienia (prezentacje multimedialne) dotyczące realizowanego projektu badawczego:

– dr Michael Link (Instytut Geografii JLU) „Biodiversity of Agricultural Landscape in Central Poland”;

– dr Elżbieta Papińska (Zakład Gleboznawstwa i Geoekologii UŁ) „Geo-complex Types of Central Poland – Methods of Delimitation and Directions of Land Use”;

– dr Jarosław Sieradzki (Katedra Ochrony Przyrody UŁ) „Investigation of Biodiversity of Agricultural Landscape in Central Poland with reference to the System of Nature Conservation”.

Prezentowana problematyka wzbudziła duże zainteresowanie. Po zakończonych prezentacjach wywiązała się żywa dyskusja. Pytania dotyczyły przede wszystkim przewidywanych zmian w użytkowaniu ziemi po wstąpieniu Polski w strukturę Unii Europejskiej, a także skutków tychże zmian w odniesieniu do różnorodności biologicznej. Prezentowane zdjęcia lotnicze ilustrujące strukturę krajobrazu (rozdrobnienie pól uprawnych) oraz mapy ukazujące strukturę wielkości gospodarstw i strukturę własności wymagały komentarza odnoszącego się do procesów historycznych, które miały miejsce na ob-

szarze Polski. Ciekawym tematem podniesionym w dyskusji były doświadczenia kolegów niemieckich wynikające z prowadzonych badań nad strukturami linearnymi w krajobrazie rolniczym Niemiec. Pytania dotyczyły także funkcjonowania systemu ochrony przyrody w Polsce i nowych rozwiązań prawnych czy administracyjnych, zmierzających do ochrony krajobrazu rolniczego.

Dr Michael Link reprezentował nasz zespół także podczas sesji naukowej, która odbyła się następnego dnia. Podczas sympozjum, którego tematem przewodnim było hasło: „Europa, Giessen, Łódź: wczoraj – dziś – jutro. Znaczenie nadchodzących zmian dla nauki wynikających z przystąpienia Polski do Unii Europejskiej”, wystąpienie dr. M. Linka dotyczące „Różnorodności biologicznej krajobrazu rolniczego Polski Środkowej” spotkało się z żywą reakcją. Sprowokowało dyskusję, w której głos zabierali nie tylko geografowie, ale też historycy, ekonomiści, socjologowie, biologowie, a także, co dla nas bardzo istotne, przedstawiciele Parlamentu Europejskiego. Reakcja, z jaką odebrano wykład naszego kolegi, jest dla członków zespołu potwierdzeniem trafności wyboru tematu wspólnych badań, a jednocześnie jego wysokiej rangi naukowej. Niebagatelne znaczenie ma także użytkowy charakter prowadzonych badań, co zostało również dostrzeżone i podkreślone podczas dyskusji.

Kolejnym punktem programu była wizyta w Muzeum „Mathematikum”. Dla wielu z nas zwiedzanie muzeum, zwłaszcza poświęconego matematyce, wydawało się czymś mało atrakcyjnym. Jednak rzeczywistość przerosła nasze najśmielsze oczekiwania. Mieliliśmy możliwość przekonać się, że pobyt w muzeum może dać wiele satysfakcji, zwłaszcza że twórcom tego muzeum udało się połączyć funkcję edukacyjną i poznawczą z doskonałą aktywną zabawą. Spędziliśmy tam prawie dwie godziny wykonując różnego rodzaju zadania i doświadczenia, lecz nikt nie zdawał sobie sprawy z upływającego czasu.

Ostatni dzień pobytu polskiej delegacji w Niemczech obfitował w wiele niezapomnianych wrażeń, związanych z wycieczką do klasztoru pocysterskiego Eberbach. Podczas wyjazdu w teren towarzyszyła nam idealna aura, która sprzyjała przyglądaniu się krajobrazowi, przez który wiodła trasa wycieczki. Stworzyło to okazję do kameralnych dyskusji, dotyczących różnic występujących w zagospodarowaniu obszarów użytkowanych rolniczo, zwłaszcza wielkości i przebiegu poszczególnych pól czy charakteru miedzi. Dla geografa była to szczególnie wzbogacająca dysputa, poparta wizualnymi przykładami, bez których trudno sobie czasami wyobrazić charakter omawianej jednostki geograficznej. Niezapomniane wrażenie wywarły także winnice porastające południowe, łagodnie nachylone zbocza heskiej części Średniogórza Niemieckiego. Oczywiście wycieczka zakończyła się degustacją doskonałego wina, którego tradycja produkcji sięga czasów cysterskich (XII–XIII w.), a kontynuowana jest do dnia dzisiejszego. Warto nadmienić, że we wnętrzach klasztoru kręcone były sceny do filmu *Imię Róży* na podstawie powieści Umberto Eco.